

ສາລະບານ

ກົດໝາຍ	ວ່າດ້ວຍການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ	4
ພາກທີ I	ບົດບັນຍັດທົ່ວໄປ.....	4
ມາດຕາ 1.	ຈຸດປະສົງ	4
ມາດຕາ 2.	ບົດບາດຂອງແມ່ຍິງ	4
ມາດຕາ 3.	ນະໂຍບາຍຕໍ່ແມ່ຍິງ	5
ມາດຕາ 4.	ອົງການຈັດຕັ້ງສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ	5
ມາດຕາ 5.	ການຮ່ວມມືສາກົນ.....	5
ພາກທີ II	ການພັດທະນາແມ່ຍິງ	5
ໝວດທີ 1	ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ.....	5
ມາດຕາ 6.	ຄວາມໝາຍຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ	5
ມາດຕາ 7.	ຄວາມສໍາຄັນຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ.....	6
ໝວດທີ 2	ເນື້ອໃນການພັດທະນາແມ່ຍິງ	6
ມາດຕາ 8.	ເນື້ອໃນພື້ນຖານຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ	6
ມາດຕາ 9.	ການພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍ	6
ມາດຕາ 10.	ການພັດທະນາທາງດ້ານແນວຄິດຈິດໃຈ	6
ມາດຕາ 11.	ການພັດທະນາທາງດ້ານການສຶກສາ	6
ມາດຕາ 12.	ການພັດທະນາທາງດ້ານວິຊາຊີບ ແລະ ສີມືແຮງງານ	7
ພາກທີ III	ການປົກປ້ອງສິດ, ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ພັນທະຂອງແມ່ຍິງ	7
ໝວດທີ 1	ຄວາມສະເໝີພາບຍິງ-ຊາຍ.....	7
ມາດຕາ 13.	ສິດສະເໝີພາບຍິງ-ຊາຍ	7
ມາດຕາ 14.	ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານການເມືອງ	7
ມາດຕາ 15.	ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານເສດຖະກິດ	7
ມາດຕາ 16.	ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ.....	8
ມາດຕາ 17.	ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານຄອບຄົວ	8
ມາດຕາ 18.	ສິດໃນການຮ້ອງຂໍ, ຮ້ອງຟ້ອງ	8
ໝວດທີ 2	ສິດ, ຜົນປະໂຫຍດສະເພາະ ແລະ ພັນທະຂອງແມ່ຍິງ.....	8
ມາດຕາ 19.	ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນຂົງເຂດແຮງງານ	8
ມາດຕາ 20.	ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນຄອບຄົວ	9
ມາດຕາ 21.	ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນກົດໝາຍອາຍາ	9
ມາດຕາ 22.	ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານການຮັກສາສຸຂະພາບ	9
ມາດຕາ 23.	ພັນທະຂອງແມ່ຍິງ	10
ພາກທີ IV	ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ຈາກການຄ້າມະນຸດ ແລະ	
	ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ	10

ໝວດທີ 1	ການສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ	10
ມາດຕາ 24.	ການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ	10
ມາດຕາ 25.	ສິດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ	11
ມາດຕາ 26.	ພັນທະຂອງສັງຄົມ	11
ມາດຕາ 27.	ການດຳເນີນຄະດີຕໍ່ຜູ້ກະທຳຜິດ	12
ມາດຕາ 28.	ການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ.....	12
ໝວດທີ 2	ການຕ້ານການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ.....	13
ມາດຕາ 29.	ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ	13
ມາດຕາ 30.	ຜົນກະທົບຕໍ່ຮ່າງກາຍ.....	13
ມາດຕາ 31.	ຜົນກະທົບຕໍ່ຈິດໃຈ.....	13
ມາດຕາ 32.	ຜົນກະທົບຕໍ່ຂັບສິນ.....	13
ມາດຕາ 33.	ສິດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ	13
ມາດຕາ 34.	ການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ການປົກປ້ອງຜູ້ໃຫ້ການ ຊ່ວຍເຫຼືອ	14
ມາດຕາ 35.	ການແກ້ໄຂຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ	14
ມາດຕາ 36.	ການດຳເນີນຄະດີຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍາຫຼວດ.....	14
ມາດຕາ 37.	ການສະກັດກັ້ນການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ	15
ມາດຕາ 38.	ສິດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນການໄດ້ຮັບຄຳປຶກສາ	15
ພາກທີ V	ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ.....	15
ມາດຕາ 39.	ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດ	15
ມາດຕາ 40.	ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງສັງຄົມ	16
ມາດຕາ 41.	ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຄອບຄົວ.....	16
ພາກທີ VI	ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ	16
ມາດຕາ 43.	ອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາ	16
ມາດຕາ 44.	ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາ	17
ມາດຕາ 45.	ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງສູນກາງສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ	17
ມາດຕາ 46.	ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງສະຫະພັນແມ່ຍິງຂັ້ນຂະແໜງການ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ 18	
ພາກທີ VII	ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ມີຜົນງານ ແລະ ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ.....	19
ມາດຕາ 47.	ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ມີຜົນງານ.....	19
ມາດຕາ 48.	ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ.....	19
ມາດຕາ 49.	ມາດຕະການທາງອາຍາຕໍ່ການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ.....	19

ມາດຕາ 50. ມາດຕະການຕໍ່ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ.....	20
ມາດຕາ 51. ມາດຕະການທາງອາຍາຕໍ່ຜູ້ທີ່ບໍ່ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ	20
ມາດຕາ 52. ມາດຕະການທາງແພ່ງ	20
ພາກທີ VIII ບົດບັນຍັດສຸດທ້າຍ.....	20
ມາດຕາ 53. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ	20
ມາດຕາ 54. ຜົນສັກສິດ	20

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ

ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ

ສະພາແຫ່ງຊາດ

ເລກທີ 08/ ສພຊ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 22 ຕຸລາ 2004

ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ

ພາກທີ I ບົດບັນຍັດທົ່ວໄປ

ມາດຕາ 1. ຈຸດປະສົງ

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ວາງອອກເພື່ອຮອງຮັບ ແລະ ຍົກສູງຖານະບົດບາດຂອງແມ່ຍິງ; ກຳນົດເນື້ອໃນພື້ນຖານ, ມາດຕະການ ຂອງ ການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງສິດຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງແມ່ຍິງ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງລັດ, ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວ ຕໍ່ແມ່ຍິງ ແນໃສ່ສິ່ງເສີມຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ, ຄຸນສົມ ບັດສິນທຳປະຕິວັດ, ຄວາມສະເໝີພາບ ຍິງ-ຊາຍ, ລົບລ້າງທຸກຮູບການຈຳແນກຕໍ່ແມ່ຍິງ, ສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກ ນ້ອຍ, ຕ້ານການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ, ສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແມ່ຍິງໄດ້ເຂົ້າ ຮ່ວມ ແລະ ເປັນກຳລັງແຮງ ໃນການ ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ພັດທະນາປະເທດຊາດ.

ມາດຕາ 2. ບົດບາດຂອງແມ່ຍິງ

ແມ່ຍິງໄດ້ຮ່ວມກັບເພດຊາຍໃນການຕໍ່ສູ້ແລະເສຍສະຫລະໃນພາລະກິດຕໍ່ສູ້ເພື່ອ ຄວາມເປັນເອກະລາດແຫ່ງຊາດ.

ແມ່ຍິງມີບົດບາດໃນທຸກຂົງເຂດວຽກງານທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ການຕ່າງປະ ເທດ, ການອະນຸລັກຮັກສາ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍມູນເຊື້ອວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງຊາດ ແລະ ສິ່ງທີ່ເປັນເອກກະລັກຂອງແມ່ຍິງລາວ.

ແມ່ຍິງມີບົດບາດຮ່ວມກັບຄອບຄົວໃນການພັດທະນາ, ເບິ່ງແຍງ, ລ້ຽງດູ ແລະ ສຶກສາ ອົບຮົມສະມາຊິກຄອບຄົວໃຫ້ເປັນພົນລະເມືອງດີຂອງຊາດ.

ມາດຕາ 3. ນະໂຍບາຍຕໍ່ແມ່ຍິງ

ລັດມີນະໂຍບາຍພັດທະນາ, ສົ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າ, ປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນ ຊອບທຳຂອງແມ່ຍິງ ດ້ວຍການສ້າງທຸກເງື່ອນໄຂໃຫ້ແມ່ຍິງມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ, ມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ, ຄຸນສົມບັດສິນທຳປະຕິວັດ, ມີວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ມີສິດເທົ່າທຽມກັບເພດຊາຍ ໂດຍ ບໍ່ຈຳແນກຖານະທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວ.

ສັງຄົມຕ້ອງເຂົ້າຮ່ວມໃນການປະຕິບັດນະໂຍບາຍຂອງລັດຕໍ່ແມ່ຍິງຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບ ກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 4. ອົງການຈັດຕັ້ງສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ

ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວແມ່ນອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນໜຶ່ງ ຊຶ່ງເປັນຕົວແທນແຫ່ງສິດ, ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ, ເປັນບ່ອນເຕົ້າໂຮມຄວາມສາມັກຄີ ແລະ ບຸກລະດົມແມ່ຍິງໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນພາລະກິດປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສ້າງສາປະເທດຊາດ, ເສີມຂະຫຍາຍສິດເປັນ ເຈົ້າຂອງແມ່ຍິງລາວບັນດາເຜົ່າ, ປົກປັກຮັກສາສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ນສະມາຊິກໃນອົງການຈັດຕັ້ງຂອງຕົນ.

ມາດຕາ 5. ການຮ່ວມມືສາກົນ

ລັດສົ່ງເສີມການພົວພັນຮ່ວມມືສາກົນ ໃນຂົງເຂດວຽກງານແມ່ຍິງໃຫ້ກວ້າງຂວາງໃນຫຼາຍດ້ານ ແລະ ດ້ວຍຫຼາຍຮູບການເຊັ່ນ: ການພັດທະນາ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງ, ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສິນທຳສັນຍາສາກົນກ່ຽວກັບແມ່ຍິງ, ການຮ່ວມມືໃນການສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ, ຕ້ານການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ, ການແລກປ່ຽນບົດຮຽນ, ການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ການຮ່ວມມືອື່ນໆ.

ພາກທີ II ການພັດທະນາແມ່ຍິງ

ໝວດທີ 1 ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ

ມາດຕາ 6. ຄວາມໝາຍຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ

ການພັດທະນາແມ່ຍິງ ແມ່ນພາກສ່ວນໜຶ່ງຂອງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ແມ່ຍິງມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ, ມີຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດ ແລະ ມີຄຸນສົມບັດສິນທຳປະຕິວັດ.

ມາດຕາ 7. ຄວາມສໍາຄັນຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ

ການພັດທະນາແມ່ຍິງ ແມ່ນຄວາມຈໍາເປັນເພື່ອໃຫ້ແມ່ຍິງສາມາດເຂົ້າຮ່ວມ ຢ່າງມີປະສິດທິພາບໃນທຸກຂົງເຂດວຽກງານ ທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທໍາ-ສັງຄົມ, ການປົກ ປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ແລະການຕ່າງປະເທດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ພາລະກິດປົກປັກຮັກສາ ແລະ ພັດທະນາປະເທດຊາດໄດ້ຮັບຜົນດີຂຶ້ນ.

ໝວດທີ 2 ເນື້ອໃນການພັດທະນາແມ່ຍິງ

ມາດຕາ 8. ເນື້ອໃນພື້ນຖານຂອງການພັດທະນາແມ່ຍິງ

ການພັດທະນາແມ່ຍິງ ມີເນື້ອໃນພື້ນຖານດັ່ງນີ້:

- ການພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍ;
- ການພັດທະນາທາງດ້ານແນວຄິດຈິດໃຈ;
- ການພັດທະນາທາງດ້ານການສຶກສາ;
- ການພັດທະນາທາງດ້ານວິຊາຊີບ ແລະ ສີມິແຮງງານ.

ການພັດທະນາຄອບຄົວກໍເປັນປັດໃຈໜຶ່ງທີ່ສໍາຄັນ ໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາດ້ານຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້.

ມາດຕາ 9. ການພັດທະນາທາງດ້ານຮ່າງກາຍ

ການພັດທະນາແມ່ຍິງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແມ່ນການເຮັດໃຫ້ແມ່ຍິງມີການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານຮ່າງກາຍຢ່າງສົມບູນ, ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ, ມັນສະໝອງດີ, ມີຄຸນນະພາບຊີວິດທີ່ດີ ແລະມີອາ ຍຸຍືນ.

ມາດຕາ 10. ການພັດທະນາທາງດ້ານແນວຄິດຈິດໃຈ

ການພັດທະນາແມ່ຍິງທາງດ້ານແນວຄິດຈິດໃຈ ແມ່ນການເຮັດໃຫ້ແມ່ຍິງມີສຸຂະພາບຈິດທີ່ດີ, ມີຈິດໃຈໜັກແໜ້ນເຂັ້ມແຂງ, ມີອຸດົມການ, ຄຸນສົມບັດສິນທໍາປະຕິວັດ, ມີວັດທະນະທໍາອັນດີງາມ, ມີກິລິຍາມາລະຍາດດີ, ມີຄວາມດູໝັ່ນຂະຫຍັນພຽນ, ພ້ອມກັບສະມາຊິກຄອບຄົວຂອງຕົນ ສ້າງສັງຄົມ ແລະຄອບຄົວໃຫ້ຮັ່ງມີ, ຜາສຸກ ແລະກ້າວໜ້າ.

ມາດຕາ 11. ການພັດທະນາທາງດ້ານການສຶກສາ

ການພັດທະນາແມ່ຍິງທາງດ້ານການສຶກສາ ແມ່ນການສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແມ່ຍິງໄດ້ຮັບການສຶກສາຂັ້ນພື້ນຖານຢ່າງທົ່ວເຖິງ, ໄດ້ຮັບການສຶກສາທາງດ້ານວິທະຍາສາດທໍາມະຊາດ ແລະສັງຄົມນັບ ມື້ນັບສູງຂຶ້ນ ແນໃສ່ຍົກລະດັບຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດໃຫ້ແມ່ຍິງຢ່າງຮອບດ້ານ ແລະສົ່ງເສີມຜູ້ທີ່ມີ ພອນສະຫວັນ.

ມາດຕາ 12. ການພັດທະນາທາງດ້ານວິຊາຊີບ ແລະ ສີມືແຮງງານ

ການພັດທະນາແມ່ຍິງທາງດ້ານວິຊາຊີບ ແລະ ສີມືແຮງງານ ແມ່ນການສ້າງ ເງື່ອນໄຂໃຫ້ ແມ່ຍິງໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ, ມີສີມືແຮງງານ ແລະປະສົບການ, ມີວິໄນແຮງງານ ເພື່ອໃຫ້ແມ່ຍິງໄດ້ມີວຽກເຮັດງານທຳໃນສັງຄົມ ເຊັ່ນດຽວກັນກັບເພດ ຊາຍ.

ພາກທີ III ການປົກປ້ອງສິດ, ຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ພັນທະຂອງແມ່ຍິງ

ໝວດທີ 1 ຄວາມສະເໝີພາບຍິງ-ຊາຍ

ມາດຕາ 13. ສິດສະເໝີພາບຍິງ-ຊາຍ

ສິດສະເໝີພາບຍິງ-ຊາຍ ແມ່ນຄວາມເທົ່າທຽມກັນໃນການພັດທະນາຕົນເອງ; ຍິງ ແລະ ຊາຍ ມີຄຸນຄ່າ ແລະ ໂອກາດເທົ່າທຽມກັນທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະ ນະທຳ-ສັງຄົມ, ຄອບຄົວ, ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ແລະ ການຕ່າງປະ ເທດຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລັດຖະທຳ ມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 14. ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານການເມືອງ

ລັດຮັບປະກັນໃຫ້ແມ່ຍິງ ໄດ້ຮັບສິດທາງດ້ານການເມືອງເທົ່າທຽມກັບເພດຊາຍ ເຊັ່ນ: ສິດ ເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງ, ເຂົ້າຮ່ວມການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານ, ປຶກສາຫາລື ແລະຕົກລົງ ບັນຫາສຳຄັນຂອງຊາດ, ໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງຢ່າງເໝາະສົມ ເຂົ້າ ໃນຕຳແໜ່ງຂັ້ນຕ່າງໆ ຂອງບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງພັກ, ລັດ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ມະຫາຊົນ ແລະອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ.

ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແມ່ຍິງໄດ້ປະຕິບັດສິດຕ່າງໆ ທີ່ກ່າວມາໃນວັກ ເທິງນີ້.

ມາດຕາ 15. ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ລັດມີນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມໃຫ້ແມ່ຍິງມີສິດດຳເນີນການຜະລິດ, ທຸລະກິດ ແລະ ການບໍລິການ ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ, ມີສິດໃນການເລືອກວິຊາຊີບ, ການມີວຽກເຮັດ ງານທຳ, ການໄດ້ຮັບຄ່າຕອບ ແທນ ແລະມີສິດໄດ້ຮັບນະໂຍບາຍຈາກການອອກແຮງງານ.

ແມ່ຍິງທີ່ມີຕຳແໜ່ງ, ໜ້າທີ່, ວຽກງານ, ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບລະດັບດຽວກັນກັບເພດ ຊາຍ ມີສິດໄດ້ຮັບຄ່າຕອບແທນ ແລະນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ເທົ່າທຽມກັນ.

ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແມ່ຍິງໄດ້ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນປະ ໂຫຍດຕ່າງໆ ທາງດ້ານເສດຖະກິດທີ່ກ່າວມາເທິງນີ້.

ມາດຕາ 16. ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ

ລັດສິ່ງເສີມ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແມ່ຍິງໄດ້ຮັບສິດເທົ່າທຽມກັບເພດຊາຍ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ເຊັ່ນ: ສິດເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ການເຄື່ອນ ໄຫວສິນລະປະວັນນະຄະດີ, ກິລາກາຍະກຳ, ການສຶກສາ, ສາທາລະນະສຸກ ແລະການຄົ້ນຄວ້າ, ປະດິດສ້າງທາງດ້ານວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ດ້ານວິທະຍາສາດ, ເຕັກນິກ, ເຕັກໂນໂລຢີ.

ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວສ້າງເງື່ອນໄຂ, ໃຫ້ໂອກາດແກ່ແມ່ຍິງໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມການເຄື່ອນໄຫວ ຕ່າງໆ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມທີ່ກ່າວມາເທິງນີ້.

ມາດຕາ 17. ສິດສະເໝີພາບທາງດ້ານຄອບຄົວ

ລັດ ແລະ ສັງຄົມສິ່ງເສີມ ແລະ ປົກປ້ອງຄວາມສະເໝີພາບຍິງ - ຊາຍ ພາຍໃນຄອບຄົວ.

ຍິງ ແລະ ຊາຍມີສິດເທົ່າທຽມກັນໃນທຸກດ້ານກ່ຽວກັບສາຍພົວພັນຄອບຄົວ.

ແມ່ຍິງທີ່ມີອາຍຸແຕ່ 18 ປີຂຶ້ນໄປ ມີເສລີພາບໃນການເລືອກຄູ່ຄອງ ເພື່ອສ້າງຄອບຄົວ.

ເມຍມີສິດເລືອກເອົານາມສະກຸນຂອງຜົວ ຫຼືຈະຮັກສານາມສະກຸນເດີມຂອງຕົນໄວ້ກໍໄດ້. ເມຍມີສິດເທົ່າທຽມກັນກັບຜົວ ກ່ຽວກັບສິນສົມສ້າງ.

ຜົວເມຍ ມີສິດເທົ່າທຽມກັນໃນການປົກສາຫາລື, ຕົກລົງ ແລະແກ້ໄຂບັນຫາພາຍໃນຄອບຄົວຢ່າງເປັນເອກະພາບໃນການເລືອກບ່ອນຢູ່, ການປະກອບອາຊີບ, ການມີລູກແລະອື່ນໆ; ຜົວເມຍ ຕ້ອງຮັກແພງ, ເຄົາລົບນັບຖື, ເບິ່ງແຍງ ຊ່ວຍເຫຼືອຊຶ່ງກັນ ແລະກັນ, ພ້ອມກັນ ລ້ຽງດູ, ສຶກສາອົບ ຮົມລູກ ແລະກໍ່ສ້າງກັນໃຫ້ກາຍເປັນຄອບຄົວວັດທະນະທຳ, ມີຄວາມສາມັກຄີປອງດອງກັນ, ມີ ຄວາມຜາສຸກ ແລະກ້າວໜ້າ.

ລູກສາວ ແລະລູກຊາຍມີສິດເທົ່າທຽມກັນໃນການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ແລະໄດ້ຮັບການ ສຶກສາຮຳຮຽນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 18. ສິດໃນການຮ້ອງຂໍ, ຮ້ອງຟ້ອງ

ໃນກໍລະນີທີ່ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງທາກໄດ້ຈຳກັດ, ຂັດຂວາງ ຫຼື ລະເມີດສິດສະເໝີພາບ ທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ຫຼື ຄອບຄົວແລ້ວ ແມ່ຍິງມີສິດສະເໜີຄວາມເຫັນ, ຮ້ອງຂໍ, ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອພິຈາລະນາແກ້ໄຂຕາມລະບຽບກົດໝາຍ.

ໝວດທີ 2 ສິດ, ຜົນປະໂຫຍດສະເພາະ ແລະ ພັນທະຂອງແມ່ຍິງ

ມາດຕາ 19. ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນຂົງເຂດແຮງງານ

ແມ່ຍິງໄດ້ຮັບສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນຂົງເຂດແຮງງານ ເປັນຕົ້ນ: ການຮັບປະກັນ ເງື່ອນໄຂ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມໃນການອອກແຮງງານທີ່ປອດໄພ, ສະຫວັດດີການ, ຄ່າຕອບແທນ ແລະ ນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 20. ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນຄອບຄົວ

ແມ່ຍິງໄດ້ຮັບສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນຄອບຄົວດັ່ງນີ້:

ໃນເວລາເມຍຖືພາ ຫຼື ລູກມີອາຍຸບໍ່ຮອດໜຶ່ງປີ ຜົວບໍ່ມີສິດຂໍຢ່າຮ້າງ ແຕ່ເມຍມີສິດຂໍຢ່າຮ້າງໄດ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຢ່າຮ້າງ ເມຍມີບຸລິມະສິດໃນການສະເໜີເອົາລູກນ້ອຍມາຢູ່ນຳຕົນ.

ເມື່ອມີການຮ່ວມປະເວນີກັນ ຫຼື ມີລູກກ່ອນການແຕ່ງດອງ ຖ້າວ່າຊາຍຊູ້ຫາກບໍ່ເອົາຍິງຊູ້ເປັນເມຍ ຍິງຊູ້ມີສິດຮຽກເອົາຄ່າເສຍຫາຍຈາກຊາຍຊູ້ ແລະ ມີສິດຮ້ອງຂໍເອົາຄ່າລ້ຽງດູລູກຈົນເຖິງກະສຽນອາຍຸ 18 ປີ.

ແມ່ມີສິດຕາງໜ້າລູກທີ່ຢູ່ໃນທ້ອງໃນການສືບທອດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກເມື່ອມີການ ແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກ.

ມາດຕາ 21. ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດໃນກົດໝາຍອາຍາ

ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງໃນກົດໝາຍອາຍາມີດັ່ງນີ້:

ແມ່ຍິງກະທຳຜິດໃນເວລາຖືພາ ຈະໄດ້ຮັບການຫຼຸດຜ່ອນໂທດ.

ແມ່ຍິງຖືພາ ຫຼື ມີລູກນ້ອຍອາຍຸບໍ່ທັນເຖິງແປດປີ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບແລ້ວ ຈະບໍ່ຖືກໂທດຈຳກັດທີ່ຢູ່ ຊຶ່ງເປັນໂທດເພີ່ມ.

ແມ່ຍິງກະທຳຜິດໃນເວລາຖືພາ ຈະບໍ່ຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ຫຼື ປະຫານຊີວິດ.

ແມ່ຍິງທີ່ຖືກລົງໂທດປະຫານຊີວິດ ຈະຖືກໂຈະການປະຕິບັດໂທດດັ່ງກ່າວໄວ້ຊົ່ວຄາວ ຖ້າຜູ້ ກ່ຽວຫາກຖືພາ ຊຶ່ງລາຍລະອຽດຈະມີລະບຽບການສະເພາະຕ່າງຫາກ.

ມາດຕາ 22. ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານການຮັກສາສຸຂະພາບ

ລັດເອົາໃຈໃສ່ຮັກສາສຸຂະພາບຂອງແມ່ ແລະ ເດັກ. ຄອບຄົວມີພັນທະເບິ່ງແຍງແມ່ ແລະ ເດັກໃຫ້ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ ແລະ ສົມບູນດີ.

ແມ່ຍິງມີສິດໄດ້ຮັບການຮັກສາ, ກວດສຸຂະພາບ ແລະ ສັກຢາກັນພະຍາດ ຕາມລະບຽບການ ເປັນຕົ້ນແມ່ຍິງໃນໄວເດັກ, ໄວໜຸ່ມ ແລະ ໄວຈະເລີນພັນ ລວມທັງແມ່ຍິງຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ.

ໃນເວລາແມ່ຍິງອອກລູກນັ້ນ ຄວນໃຫ້ມີແພດ ຫຼື ໝໍຕຳແຍເບິ່ງແຍງນຳ ຕາມເງື່ອນໄຂຕົວ ຈິງ. ຫ້າມບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງບັງຄັບແມ່ຍິງຖືພາໃຫ້ໄປອອກລູກຢູ່ປ່າ,

ບ່ອນເປົ່າປຽວ, ຫ້າມທຳຮ້າຍແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ຍ້ອນຄວາມເຊື່ອຖືງ່າຍຂອງຕົນ ຫຼື ຍ້ອນສາເຫດອື່ນ.

ໃນເວລາເມຍອອກລູກ ຫຼື ເຈັບເປັນ ຜົວມີສິດຂໍລາຟັກຕາມລະບຽບການ ເພື່ອ ເບິ່ງແຍງສຸຂະ ພາບຂອງເມຍ ແລະ ລູກ.

ນອກຈາກສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດສະເພາະທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ແລ້ວ ແມ່ຍິງ ຍັງມີ ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆອີກ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 23. ພັນທະຂອງແມ່ຍິງ

ໃນຖານະເປັນພົນລະເມືອງລາວ ແມ່ຍິງມີພັນທະພື້ນຖານ ດັ່ງນີ້:

1. ພັນທະເຄົາລົບລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ, ປະຕິບັດລະບຽບການ ອອກແຮງງານ, ລະບຽບການດຳລົງຊີວິດຂອງສັງຄົມ ແລະ ຄວາມເປັນລະ ບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງບ້ານເມືອງ;
2. ພັນທະເສຍພາສີ ແລະ ສ່ວຍສາອາກອນຕາມລະບຽບກົດໝາຍ;
3. ພັນທະປົກປັກຮັກສາປະເທດຊາດ ແລະ ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ປະຕິ ບັດພັນທະ ການທະຫານຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ພ້ອມກັນນັ້ນແມ່ຍິງຍັງມີພັນທະຮ່ວມກັບຄອບຄົວ ແລະ ສັງຄົມ ໃນການປົກປັກ ຮັກສາຮີດຄອງປະເພນີ, ວັດທະນະທຳອັນດີງາມທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງຊາດ ແລະ ຂອງແມ່ ຍິງລາວ.

ນອກຈາກພັນທະທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ຂ້າງເທິງນີ້ແລ້ວ ແມ່ຍິງຍັງມີພັນທະອື່ນໆອີກ ຕາມທີ່ໄດ້ ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ພາກທີ IV ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ຈາກການຄ້າມະນຸດ ແລະ ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ

ໝວດທີ 1 ການສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ

ມາດຕາ 24. ການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ

ການຄ້າແມ່ຍິງ ແມ່ນການຊອກຫາ, ການໃຫ້ບ່ອນລີ້ຊ່ອນ, ການນຳສົ່ງ ຫຼື ການ ຮັບເອົາແມ່ ຍິງຢູ່ພາຍໃນ ຫຼື ຕ່າງປະເທດ ດ້ວຍການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ, ການຂົ່ມຂູ່, ການບັງຄັບ, ການຜູກມັດດ້ວຍໜີ້ສິນ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນໆ ເພື່ອຈຸດປະສົງຂູດຮີດ ແຮງງານ, ຄ້າໂສເພນີ, ເຜີຍແຜ່ສິ່ງລາມິກ, ສິ່ງທີ່ຂັດກັບວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງ ຊາດ, ຕັດອະໄວຍະວະຕ່າງໆ ຂອງຮ່າງກາຍ ຫຼື ຫາຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆ ທີ່ຜິດກົດໝາຍ.

ການກະທຳຕ່າງໆ ທີ່ກ່າວມາເທິງນີ້ຕໍ່ເດັກອາຍຸບໍ່ເຖິງ 18 ປີ ກໍຖືວ່າເປັນການຄ້າ ເດັກນ້ອຍ ເຖິງວ່າຈະບໍ່ມີການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ, ການຂົ່ມຂູ່, ການບັງຄັບ ຫຼື ການຜູກ ມັດດ້ວຍໜີ້ສິນກໍຕາມ.

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ການຮ່ວມມືແກ່ຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ ດ້ວຍວິທີການຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການໃຫ້ຄວາມຄິດເຫັນ, ຊັບສິນ, ພາຫະນະອຸປະກອນ, ການຊຸກເຊື່ອງຄົນ, ການຊຸກເຊື່ອງ ຊັບສິນຂອງທີ່ໄດ້ມາຈາກການກະທຳຜິດ ຫຼື ການລົບລ້າງຮ່ອງຮອຍຂອງການກະທຳຜິດຈະຖືວ່າເປັນ ຜູ້ສົມຮູ້ຮ່ວມຄິດໃນການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ.

ການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ເປັນການກະທຳຜິດທາງອາຍາ.

ມາດຕາ 25. ສິດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ

ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍໝາຍເຖິງ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍໂດຍກົງຈາກການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ.

ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍມີສິດດັ່ງນີ້:

1. ຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫລືອຈາກບຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ;
2. ແຈ້ງຄວາມຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍາຫຼວດ;
3. ໃຫ້ການ ແລະ ສະເໜີຫຼັກຖານຕ່າງໆ ທີ່ພົວພັນເຖິງຄະດີຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
4. ຮ້ອງຂໍຄ່າເສຍຫາຍ ແລະ ໄດ້ຮັບການຟື້ນຟູສະພາບຂອງຕົນ ເພື່ອປັບຕົວເຂົ້າສູ່ສັງຄົມ;
5. ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງ, ເບິ່ງແຍງ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພຂອງຕົນ;
6. ຈະບໍ່ຖືກດຳເນີນຄະດີອາຍາ ແລະ ບໍ່ຖືກກັກຂັງໃນສະຖານການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍເຊັ່ນ: ການເປັນໂສເພນີ, ການເຂົ້າ-ອອກເມືອງຢ່າງ ຜິດກົດໝາຍ;
7. ບໍ່ໃຫ້ຖ່າຍຮູບ, ບັນທຶກພາບ, ເຜີຍແຜ່ພາບທີ່ຈະພາໃຫ້ເສຍກຽດຊື່ສຽງ;
8. ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ເໝາະສົມທາງດ້ານສະຖານທີ່ພັກເຊົາ, ອາຫານ, ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ, ການບໍລິການທາງດ້ານການແພດ, ການຝຶກອົບຮົມວິຊາຊີບ, ການກັບຄືນພູມ ລຳເນົາ ແລະ ອື່ນໆ;
9. ໄດ້ຮັບສິດອື່ນໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 26. ພັນທະຂອງສັງຄົມ

ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ຫາກໄດ້ຮູ້ ຫຼື ພົບເຫັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ຫຼື ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ຕ້ອງແຈ້ງຄວາມຕໍ່ອົງການປົກຄອງບ້ານ, ຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍາຫຼວດ ຫຼື ຕໍ່ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ກໍຕ້ອງໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ.

ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງຂອງພັກ, ລັດ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວ ຕ້ອງໂຄສະນາສຶກສາອົບຮົມ

ໃຫ້ທົ່ວສັງຄົມຮູ້ເຖິງການກະທຳຕ່າງໆ ທີ່ເປັນການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍ ແລະ ຜົນຮ້າຍ ຂອງການກະທຳດັ່ງກ່າວ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຕົກເປັນເຫຍື້ອ ແລະເປັນເຈົ້າການ ໃນການ ສະກັດກັ້ນ ແລະຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍ.

ເພື່ອສະກັດກັ້ນ ແລະຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ລັດຖະບານສ້າງ ຕັ້ງຄະນະກຳມະ ການຕ້ານການຄ້າມະນຸດຂຶ້ນ.

ມາດຕາ 27. ການດຳເນີນຄະດີຕໍ່ຜູ້ກະທຳຜິດ

ເມື່ອໄດ້ຮັບແຈ້ງຄວາມກ່ຽວກັບການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍແລ້ວ ເຈົ້າໜ້າ ທີ່ຕ່ຳຫຼວດ ຕ້ອງດຳເນີນຄະດີຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີອາຍາ ເປັນຕົ້ນ ຕ້ອງດຳເນີນການສືບສວນ-ສອບສວນໂດຍດ່ວນ, ຮີບຮ້ອນເອົາຄຳໃຫ້ການ ຂອງຜູ້ຖືກ ເຄາະຮ້າຍ ຫຼື ຜູ້ມາແຈ້ງຄວາມ ລວມທັງພະຍານພ້ອມທັງຮັກສາຄວາມລັບ ແລະ ຄວາມ ປອດໄພໃຫ້ພວກກ່ຽວ. ຖ້າຫາກມີຫຼັກຖານ ພຽງພໍກໍປະກອບສຳນວນຄະດີສົ່ງໃຫ້ໄອຍະ ການປະຊາຊົນ ເພື່ອສົ່ງຟ້ອງຂຶ້ນສານພິຈາລະນາຕັດສິນ ລົງໂທດຜູ້ກະທຳຜິດ ແລະໃຊ້ ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ລວມທັງຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະຄ່າປ່ວຍການ ຕ່າງໆ.

ມາດຕາ 28. ການຊ່ວຍເຫຼືອຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ

ໃນເວລາດຳເນີນຄະດີນັ້ນ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕ່ຳຫຼວດຕ້ອງປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຊັ່ນ: ແພດ, ນັກສັງຄົມສົງເຄາະ ແລະພາກສ່ວນອື່ນໆ ເພື່ອໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອ ອັນຈຳເປັນ ແລະ ຮີບດ່ວນ, ໃຫ້ການບໍລິການທາງດ້ານການແພດ, ໃຫ້ຄຳປຶກສາ ແລະ ນຳສົ່ງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍໄປສະ ຖານທີ່ພັກເຊົາທີ່ປອດໄພ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍເປັນເດັກນັ້ນ ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດກ່ຽວກັບ ການຟື້ນຟູທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະຈິດໃຈ, ຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການສະເພາະ ຂອງ ເດັກ, ໃຫ້ເດັກໄດ້ຮັບຜູ້ປົກປ້ອງ, ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອເດັກກັບຄືນສູ່ຄອບຄົວ ແລະສັງຄົມ.

ສຳລັບຄົນລາວທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຢູ່ຕ່າງປະເທດ ສະຖານທູດ ຫຼື ກົງສູນລາວ ປະຈຳປະເທດນັ້ນ ຕ້ອງໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອອັນຈຳເປັນ ແລະ ຮີບດ່ວນແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ເປັນຕົ້ນຄວາມປອດໄພ ແລະສະຫວັດດີການ ພ້ອມທັງປະສານກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງ ປະເທດນັ້ນ ເພື່ອດຳເນີນຄະດີຕໍ່ຜູ້ກະທຳຜິດ, ຈາກນັ້ນກໍໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະ ຮ້າຍກັບຄືນປະເທດ.

ສຳລັບຄົນຕ່າງປະເທດທີ່ເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຢູ່ ສປປ ລາວ ນອກຈາກຈະປະ ຕິບັດຕາມວັກທີສາມເທິງນີ້ແລ້ວ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລາວຕ້ອງພົວພັນກັບສະຖານທູດ ຫຼື ກົງສູນປະເທດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ປະຈຳ ສປປລາວ ໂດຍຜ່ານກະຊວງການຕ່າງ ປະເທດ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍກັບ ຄືນປະເທດ.

ໝວດທີ 2 ການຕ້ານການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ

ມາດຕາ 29. ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ

ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ ແມ່ນການກະທຳ ຫຼືການເມີນເສີຍ ຂອງບຸກຄົນໃດບຸກຄົນໜຶ່ງໃນຄອບຄົວ ຊຶ່ງສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ ຫຼືຊັບສິນ ຂອງແມ່ຍິງ ຫຼື ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ.

ມາດຕາ 30. ຜົນກະທົບຕໍ່ຮ່າງກາຍ

ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຮ່າງກາຍ ແມ່ນການກະທຳຂອງບຸກຄົນ ໃດບຸກຄົນໜຶ່ງໃນຄອບຄົວ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ແມ່ຍິງ ຫຼື ເດັກນ້ອຍຢູ່ໃນຄອບຄົວເສຍຊີວິດ, ເສຍອົງຄະ ຫຼື ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຊຶ່ງສະແດງອອກໃນການທຸບຕີ, ທໍລະມານ, ການກັກຂັງ, ການຜູກມັດ, ການຂົ່ມຂືນທຳ ຊຳເລົາ ຫຼື ການກະທຳທີ່ຫຍາບຊ້າ.

ມາດຕາ 31. ຜົນກະທົບຕໍ່ຈິດໃຈ

ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຈິດໃຈ ແມ່ນການກະທຳຂອງ ບຸກຄົນໃດ ບຸກຄົນໜຶ່ງໃນຄອບຄົວ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຈິດໃຈຂອງແມ່ຍິງ ຫຼື ເດັກນ້ອຍໃນ ຄອບຄົວ ເຊັ່ນ: ການທຳມິດສະຈານ, ການບັງຄັບ, ການປ້ອຍດ່າ, ການໃສ່ຮ້າຍ, ການ ເຍາະເຍີ້ຍສຽດສີ, ການກົດ ກັ້ນບໍ່ໃຫ້ເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນວຽກງານສັງຄົມ.

ມາດຕາ 32. ຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບສິນ

ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບສິນ ແມ່ນການກະທຳຂອງບຸກຄົນໃດ ບຸກຄົນໜຶ່ງ ໃນຄອບຄົວໂດຍເຈດຕະນາ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຊັບສິນຂອງຄອບຄົວ ແລະສະແດງອອກ ໃນການກະທຳຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການເອົາຊັບສິນຂອງຄອບຄົວ ໄປນຳໃຊ້ ສ່ວນຕົວທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ; ການບໍ່ປະຕິບັດພັນທະລ້ຽງດູຄອບຄົວ; ການເຮັດໃຫ້ ແມ່ຍິງບໍ່ໄດ້ຮັບສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ; ການທຳລາຍ ເຮືອນຊານ, ຊັບສິນຕ່າງໆຂອງຄອບຄົວ.

ມາດຕາ 33. ສິດຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ

ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍທີ່ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ ມີສິດຮ້ອງ ຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກສະມາຊິກຂອງຄອບຄົວ, ຜູ້ຢູ່ໃກ້ຄຽງ, ຍາດພີ່ນ້ອງ ຫຼື ແຈ້ງຄວາມຕໍ່ອົງການ ປົກຄອງບ້ານເພື່ອສຶກສາອົບຮົມຜູ້ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃຫ້ຢຸດເຊົາ ແລະປ່ຽນແປງພຶດຕິກຳທີ່ບໍ່ດີ ເພື່ອໃຫ້ມີຄວາມຖືກຕ້ອງປອງດອງ ແລະມີຄວາມຜາສຸກ ພາຍໃນຄອບຄົວ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຫາກເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ ຊຶ່ງເປັນການກະທຳຜິດທາງອາຍາມັ້ນ ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍມີສິດແຈ້ງຄວາມຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ ເພື່ອແກ້ໄຂຕາມລະບຽບກົດ ໝາຍ.

ມາດຕາ 34. ການໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ແລະ ການປົກປ້ອງຜູ້ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອ

ສະມາຊິກຄອບຄົວທີ່ໄດ້ພົບເຫັນເຫດການ ຫຼື ຮູ້ກ່ຽວກັບການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍທີ່ຕົກຢູ່ໃນໄພອັນຕະລາຍແກ່ຊີວິດ ຫຼື ຮ່າງກາຍ, ຖືກແຕະຕ້ອງເຖິງຈິດໃຈ ຫຼື ໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຊັບສິນ ບຸກຄົນນັ້ນຕ້ອງໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຕາມລັກສະນະ, ລະດັບຂອງ ຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນຮີບດ່ວນ ດ້ວຍການເຂົ້າໄປຫ້າມ, ກົດກັນການໃຊ້ ຄວາມຮຸນແຮງ, ໄກ່ເກ່ຍ, ສຶກສາອົບຮົມຄູ່ກໍລະນີດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງເຂົ້າມາຊ່ວຍເຫຼືອ ຢ່າງທັນການ.

ຜູ້ທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ, ບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ໄດ້ພົບເຫັນເຫດການ ຫຼື ຖືກຮ້ອງຂໍໃຫ້ຊ່ວຍ ເຫຼືອຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍທີ່ຕົກຢູ່ໃນໄພອັນຕະລາຍແກ່ຊີວິດ, ຮ່າງກາຍ, ຖືກແຕະຕ້ອງເຖິງຈິດໃຈ ຫຼື ໄດ້ຮັບຄວາມ ເສຍຫາຍທາງດ້ານຊັບສິນນັ້ນ ຕ້ອງຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຕາມວິທີການທີ່ໄດ້ກ່າວມາໃນວັກເທິງນີ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຫາກເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ ຊຶ່ງສະແດງອອກດ້ວຍ ການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ, ການຈູດເຜົາ, ການທຳລາຍມ້າງເພເຮືອນຊານ, ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ແລະອື່ນໆ ຕ້ອງໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍດ່ວນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນວັກທີ 1 ແລະ 2 ມາດຕາ 28 ຂອງກົດ ໝາຍສະບັບນີ້.

ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງທີ່ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈຈະໄດ້ ຮັບການຄູ້ມຄອງ ແລະ ປົກປ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 35. ການແກ້ໄຂຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ

ເມື່ອມີການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທີ່ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງເກີດຂຶ້ນ ໃນຄອບຄົວ ການແກ້ໄຂຕ້ອງເລີ່ມຈາກສະມາຊິກຄອບຄົວ, ຍາດພີ່ນ້ອງໃກ້ຊິດ, ບຸກຄົນໃກ້ຄຽງ, ໜ່ວຍງານໃຫ້ຄຳປຶກສາ, ໜ່ວຍໄກ່ເກ່ຍຂັ້ນບ້ານ ເປັນຜູ້ໄກ່ເກ່ຍສຶກສາອົບຮົມ ບົນພື້ນຖານຄວາມສາມັກຄີປອງດອງ ແລະ ຄວາມຜາສຸກຂອງຄອບຄົວ.

ໃນກໍລະນີທີ່ໜ່ວຍໄກ່ເກ່ຍຂັ້ນບ້ານຫາກບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ ຫຼື ມີການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງທີ່ ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງແລ້ວ ໜ່ວຍໄກ່ເກ່ຍຂັ້ນບ້ານ, ໜ່ວຍງານໃຫ້ຄຳປຶກສາ, ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງຜູ້ກ່ຽວ ມີສິດໄປແຈ້ງຄວາມຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ.

ມາດຕາ 36. ການດຳເນີນຄະດີຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ

ເມື່ອໄດ້ຮັບແຈ້ງຄວາມຈາກໜ່ວຍໄກ່ເກ່ຍຂັ້ນບ້ານ, ໜ່ວຍງານໃຫ້ຄຳປຶກສາ, ຜູ້ຖືກເຄາະ ຮ້າຍ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງຜູ້ກ່ຽວແລ້ວ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ ຕ້ອງດຳເນີນການ ແກ້ໄຂບົນພື້ນຖານຄວາມສາມັກຄີປອງດອງ ແລະຄວາມຜາສຸກຂອງຄອບຄົວ. ຖ້າຄວາມ ຮຸນແຮງຫາກບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍ ຮ້າຍແຮງກໍໃຫ້ພະຍາຍາມໄກ່ເກ່ຍ, ສຶກສາອົບຮົມຄູ່ກໍ ລະນີໃຫ້ຄືນດີ ແລະໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະກັນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ ຫຼື ມີຄວາມຮຸນແຮງທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ ຮ້າຍ ແຮງນັ້ນໃຫ້ ເຈົ້າໜ້າທີ່ດຳເນີນຄະດີ ແລະ ນຳໃຊ້ມາດຕະການຕ່າງໆ ຕາມທີ່ກຳນົດ ໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ໃນການດຳເນີນຄະດີນັ້ນ ຖ້າຫາກມີຫຼັກຖານຢັ້ງຢືນວ່າເປັນການກະທຳຜິດ ທາງອາ ຍາແລ້ວ ໃຫ້ປະກອບສຳນວນຄະດີສົ່ງໃຫ້ໄອຍະການປະຊາຊົນ ເພື່ອພິຈາລະນາສິ່ງຟ້ອງ ຂຶ້ນສານຕາມກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 37. ການສະກັດກັ້ນການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ

ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ ຊຶ່ງເປັນບັນຫາ ໜຶ່ງທີ່ເປັນ ໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ, ມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄອບຄົວ, ພາໃຫ້ຄອບຄົວຂາດຄວາມ ອົບອຸ່ນ, ແຕກແຍກ, ເຮັດໃຫ້ແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍບໍ່ສາມາດຢູ່ນຳຄອບຄົວໄດ້ ແລະຕົກ ເປັນເຫຍື່ອຂອງການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍ, ຢາເສບຕິດ, ໂສເພນີ.

ເພື່ອສະກັດກັ້ນການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວນັ້ນ ອົງການປົກຄອງ, ແນວ ລາວສ້າງຊາດ ແລະອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນທຸກຂັ້ນ ລວມທັງອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ຕ້ອງ ເອົາໃຈໃສ່ໂຄສະນາສຶກສາອົບຮົມ ເພື່ອໃຫ້ຄອບຄົວມີຄວາມຖືກຕ້ອງປອງດອງ, ປະຕິບັດ ສິດສະເໝີພາບຍິງ-ຊາຍ ແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ສະຖາບັນຄອບຄົວມີຄວາມໝັ້ນທົ່ງ, ມີຄວາມ ຜາສຸກ ແລະກ້າວໜ້າ.

ມາດຕາ 38. ສິດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນການໄດ້ຮັບຄຳປຶກສາ

ເພື່ອຮັບປະກັນການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງຕົນ, ແມ່ ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍມີສິດໄດ້ຮັບຄຳປຶກສາ, ຄຳແນະນຳທາງດ້ານກົດໝາຍ, ດ້ານແນວຄິດ ຈິດໃຈ, ດ້ານສຸ ຂະພາບ ແລະດ້ານອື່ນໆ ຈາກການຈັດຕັ້ງໃຫ້ຄຳປຶກສາ.

ສຳລັບສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງການຈັດຕັ້ງໃຫ້ຄຳປຶກສານັ້ນ ຈະກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບການ ສະເພາະ.

ພາກທີ V ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງ

ມາດຕາ 39. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດ

ລັດວາງນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍ, ກົນໄກ ແລະ ມາດຕະການຕ່າງໆ ຢ່າງເປັນລະບົບ ກ່ຽວກັບການພັດທະນາ, ປົກປ້ອງສິດ, ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງ ລວມ

ທັງການສະກັດກັ້ນ, ຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍ, ການຕ້ານການໃຊ້ຄວາມ
ຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ ແລ້ວມອບໃຫ້ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ
ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

ລັດສະໝອງົບປະມານຕາມຄວາມເໝາະສົມ ເພື່ອຮັບໃຊ້ການເຄື່ອນໄຫວ
ຂອງອົງການທີ່ ເຮັດໜ້າທີ່ບັນເທົາທຸກແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກການຄ້າມະນຸດ ແລະການໃຊ້
ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງແມ່ຍິງມີປະສິດທິຜົນດີຂຶ້ນນັ້ນ ລັດມີ
ນະໂຍບາຍ ໃຫ້ສ້າງຕັ້ງກອງທຶນພັດທະນາແມ່ຍິງຂຶ້ນ.

ມາດຕາ 40. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງສັງຄົມ

ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ
ມີຄວາມຮັບ ຜິດຊອບໃນການສຶກສາອົບຮົມ, ສ້າງເງື່ອນໄຂ, ອຳນວຍຄວາມສະດວກ
ໃນການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງສິດ, ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍເຂົ້າ
ຮ່ວມໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍ, ກົນໄກ ແລະ ມາດຕະ
ການຕ່າງໆຂອງລັດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນມາດຕາ 39 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 41. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຄອບຄົວ

ຄອບຄົວຊຸກຍູ້, ສົ່ງເສີມ ແລະ ໃຫ້ໂອກາດແກ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ໃນການ
ພັດທະນາຕົນເອງ ຢ່າງຮອບດ້ານ, ໄດ້ຮັບຄວາມສະເໝີພາບ, ສິດ, ຜົນປະໂຫຍດດ້ານຕ່າງໆ.
ນອກຈາກນີ້ ຄອບຄົວຍັງມີ ພັນທະໃນການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍຈາກ ການຄ້າ
ມະນຸດ ລວມທັງການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ໃນຄອບຄົວ.

ມາດຕາ 42. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງແມ່ຍິງ

ແມ່ຍິງຕ້ອງເປັນເຈົ້າການໃນການພັດທະນາຕົນເອງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ,
ການສຶກ ສາ, ວິຊາຊີບ ແລະ ສື່ມິແຮງງານ, ຍົກລະດັບທາງດ້ານການເມືອງ, ແນວຄິດ,
ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ແລະການ
ຕ່າງປະເທດ. ນອກຈາກນີ້ ແມ່ຍິງຍັງຕ້ອງເປັນເຈົ້າການໃນການປົກປ້ອງສິດ, ຜົນປະ
ໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງຕົນ, ມີສະຕິລະ ວັງຕົວບໍ່ໃຫ້ຕົກເປັນເຫຍື່ອຂອງການຄ້າແມ່ຍິງ
ແລະເດັກນ້ອຍ, ສະກັດກັ້ນ, ຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ລວມທັງຕ້ານ
ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ.

ພາກທີ VI ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ

ມາດຕາ 43. ອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາ

ລັດຖະບານຄຸ້ມຄອງຢ່າງເປັນເອກະພາບ ແລະ ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກ່ຽວກັບການ ພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ.

ລັດຖະບານມອບໃຫ້ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ຂະແໜງສາທາລະນະ ສຸກ, ສຶກສາ, ຖະແຫລງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ, ແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການສັງຄົມ, ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ການຕ່າງປະເທດ, ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ພ້ອມກັບສະຫະ ພັນແມ່ຍິງລາວ, ແນວລາວ ສ້າງຊາດ, ສະຫະພັນກຳມະບານລາວ, ຄະນະຊາວໜຸ່ມ ປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ, ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາກ່ຽວ ກັບການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງ ແມ່ຍິງ.

ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາກ່ຽວກັບການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ແມ່ນສະຫະ ພັນແມ່ຍິງລາວເປັນໃຈກາງໃນການປະສານງານລະຫວ່າງພາກສ່ວນຕ່າງໆ ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນ ລັດຖະບານຈະສ້າງຄະນະກຳມະການສະເພາະກິດ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມ ຄອງ ແລະ ກວດກາການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງຂຶ້ນກໍໄດ້.

ມາດຕາ 44. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາ

ອົງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 43 ຂອງກົດ ໝາຍ ສະບັບນີ້ ມີໜ້າທີ່ວາງລະບຽບການ, ມາດຕະການ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດ ກາກ່ຽວກັບການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງຕາມຂອບເຂດ ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຕົນ.

ມາດຕາ 45. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງສູນກາງສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ

ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາກ່ຽວກັບການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ສູນກາງ ສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້:

1. ຄົ້ນຄວ້າ, ສ້າງຮ່າງນະໂຍບາຍ, ແຜນການ, ໂຄງການ, ລະບຽບກົດໝາຍ ທີ່ ພົວພັນເຖິງການ ພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ເພື່ອສະເໜີຕໍ່ອົງການ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງພິຈາລະນາຕົກລົງ;
2. ໂຄສະນາ, ສຶກສາອົບຮົມແນວທາງນະໂຍບາຍຂອງພັກ, ກົດໝາຍຂອງລັດ ກ່ຽວກັບການ ພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ;
3. ຈັດຕັ້ງການໃຫ້ຄຳປຶກສາກ່ຽວກັບສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ;
4. ຊີ້ນຳ, ຕິດຕາມ, ກວດກາ ແລະ ຊຸກຍູ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແນວທາງ, ກົດໝາຍ, ແຜນການ, ແຜນງານ, ໂຄງການຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບການພັດທະນາ, ການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍຕາມ ຂອບເຂດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ;

5. ແນະນຳ ຫຼື ສະເໜີໃຫ້ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງແກ້ໄຂການກະທຳທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ໃຫ້ຄຳ ຕອບພາຍໃນກຳນົດ ສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີ ເປັນຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ຫລື ແກ້ໄຂບໍ່ເໝາະສົມນັ້ນ ສູນ ກາງສະຫະພັນແມ່ຍິງລາວມີສິດ ສະເໜີຕໍ່ອົງການຂັ້ນເທິງຖັດນັ້ນ ພິຈາ ລະນາແກ້ໄຂ. ຖ້າວ່າການກະທຳນັ້ນເປັນການກະທຳຜິດທີ່ຮ້າຍແຮງ ກໍມີສິດ ສະເໜີໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫລວດດຳເນີນຄະດີຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ ຕາມກົດໝາຍ;
6. ປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາການ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ;
7. ສະຫຼຸບຕີລາຄາ ແລະ ລາຍງານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແນວທາງນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບການພັດທະນາແລະປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ໂດຍປະ ສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
8. ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ມາດຕາ 46. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງສະຫະພັນແມ່ຍິງຂັ້ນຂະແໜງການ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ

ໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ສະຫະພັນແມ່ ຍິງຂັ້ນຂະແໜງການ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

1. ຄົ້ນຄວ້າ, ໂຄສະນາ, ເຜີຍແຜ່, ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍ, ແຜນ ການ, ໂຄງການ, ກ່ຽວກັບການພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ;
2. ໃຫ້ຄຳປຶກສາກ່ຽວກັບສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ;
3. ຊີ້ນຳ ແລະ ກວດກາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບຽບກົດໝາຍ, ວຽກງານຕ່າງໆກ່ຽວ ກັບການ ພັດທະນາ ແລະ ການປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ທີ່ນອນຢູ່ໃນຂອບເຂດຄວາມຮັບ ຜິດຊອບຂອງຕົນ;
4. ແນະນຳ ຫຼື ສະເໜີໃຫ້ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງແກ້ໄຂການກະທຳທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ໃຫ້ຄຳ ຕອບພາຍໃນກຳນົດ ສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີເປັນ ຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ ຫລື ແກ້ໄຂບໍ່ເໝາະສົມນັ້ນ ສະ ຫະພັນແມ່ຍິງຂັ້ນຂະແໜງການ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ ມີສິດສະເໜີຕໍ່ອົງການ ຂັ້ນເທິງຖັດນັ້ນພິຈາລະນາແກ້ໄຂ. ຖ້າວ່າ ການກະທຳນັ້ນເປັນການກະທຳຜິດ ທີ່ຮ້າຍແຮງ ກໍມີສິດສະເໜີໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫລວດ ດຳເນີນຄະດີຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ ຕາມກົດໝາຍ;
5. ປະສານສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາກ່ຽວ ກັບການ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການພັດທະນາ ແລະ ປົກປ້ອງສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງ ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ;

6. ສະຫຼຸບຕີລາຄາ ແລະລາຍງານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແນວທາງນະໂຍບາຍ, ລະບຽບກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບການພັດທະນາແລະປົກປ້ອງແມ່ຍິງ ໂດຍປະສານ ສົມທົບກັບພາກສ່ວນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
7. ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆ ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ພາກທີ VII ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ມີຜົນງານ ແລະ ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ

ມາດຕາ 47. ນະໂຍບາຍຕໍ່ຜູ້ມີຜົນງານ

ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງທີ່ມີຜົນງານດີເດັ່ນ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ເຂົ້າຮ່ວມ, ຄຸ້ມຄອງ, ກວດກາ ການພັດທະນາ, ປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງ ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກ ນ້ອຍ, ຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ, ສະກັດກັ້ນ, ຕ້ານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ຫຼື ການໃຊ້ ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ ລວມທັງການໃຫ້ຄຳປຶກສາ ຈະໄດ້ຮັບການຍ້ອງຍໍ ແລະ ນະໂຍບາຍ ຕ່າງໆຕາມລະບຽບການ.

ມາດຕາ 48. ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ

ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງທີ່ໄດ້ລະເມີດກົດໝາຍສະບັບນີ້ ຈະຖືກປະຕິບັດມາດ ຕະການຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ມາດຕະການສຶກສາອິບຮິມ ຫຼື ມາດຕະການທາງອາຍາ ຕາມແຕ່ກໍລະນີເບົາ ຫຼື ໜັກລວມທັງການ ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທາງແພ່ງ.

ມາດຕາ 49. ມາດຕະການທາງອາຍາຕໍ່ການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ

ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍ ຈະຖືກ ລົງໂທດຕັດ ອິດສະລະພາບແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 32 ຂອງກົດໝາຍອາຍາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ, ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍເປັນເດັກ, ຜູ້ຖືກ ເຄາະຮ້າຍ ມີຈຳນວນແຕ່ສອງຄົນຂຶ້ນໄປ, ເປັນຍາດໃກ້ຊິດຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ, ຜູ້ຖືກ ເຄາະຮ້າຍໄດ້ຮັບບາດເຈັບສາຫັດ, ເສຍອົງຄະ ຫລືເສຍຈິດ ຜູ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານການ ຄ້າແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍຈະຖືກລົງ ໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ສິບຫ້າປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 100.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000. ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດ ຕາ 32 ຂອງກົດໝາຍອາຍາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍພິການຕະຫຼອດ ຊີວິດ, ຕິດໂລກເອດ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຜູ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍຈະຖືກລົງໂທດຕັດ ອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່

500.000.000 ກີບຫາ 1.000.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 32 ຂອງກົດໝາຍ ອາຍາ ຫຼື ປະທານຊີວິດ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍ່ຈະຖືກ ລົງໂທດ.

ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ສົມຮູ້ຮ່ວມຄິດໃນການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ ຕາມທີ່ໄດ້ ກຳນົດໄວ້ ໃນວັກທີ 3 ມາດຕາ 24 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດ ສະລະພາບແຕ່ ສີ່ປີ ຫາສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ແລະຈະຖືກຮັບຊັບຕາມທີ່ໄດ້ ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 32 ຂອງກົດ ໝາຍອາຍາ.

ມາດຕາ 50. ມາດຕະການຕໍ່ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ

ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍໃນຄອບຄົວ ຕາມ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 30, 31, 32 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້ ຈະຖືກສຶກສາອົບຮົມ ແລະ ກ່າວເຕືອນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ ຫາກເປັນການກະທຳຜິດທາງອາ ຍາຜູ້ກະທຳ ຜິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມກົດໝາຍອາຍາ.

ມາດຕາ 51. ມາດຕະການທາງອາຍາຕໍ່ຜູ້ທີ່ບໍ່ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ

ບຸກຄົນໃດຫາກບໍ່ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຈາກການຄ້າແມ່ຍິງ ແລະເດັກນ້ອຍ ຫຼື ຈາກການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ ທັງໆທີ່ຕົນມີຄວາມ ສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມາດຕາ 86 ຂອງກົດ ໝາຍອາຍາ.

ມາດຕາ 52. ມາດຕະການທາງແພ່ງ

ນອກຈາກໂທດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 49, 50 ແລະ 51 ຂອງກົດໝາຍ ສະບັບນີ້ແລ້ວ ຜູ້ກະທຳຜິດຍັງຈະໄດ້ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຄ່າປິ່ນປົວ, ຄ່າປົວ ແປງຈິດໃຈ, ຄ່າປ່ວຍການ, ຄ່າເດີນທາງ, ຄ່າກິນຢູ່ພັກເຊົາ ແລະ ຄ່າເສຍຫາຍອື່ນໆ.

ພາກທີ VIII ບົດບັນຍັດສຸດທ້າຍ

ມາດຕາ 53. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ມອບໃຫ້ລັດຖະບານແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ແລະ ສູນກາງສະຫະພັນແມ່ຍິງ ເປັນຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍສະບັບນີ້.

ມາດຕາ 54. ຜົນສັກສິດ

ກົດໝາຍສະບັບນີ້ມີຜົນສັກສິດພາຍຫຼັງເກົ້າສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນປະທານປະເທດ ແຫ່ງສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ອອກລັດຖະດຳລັດປະກາດ ໃຊ້ເປັນຕົ້ນໄປ.

ຂໍ້ກຳນົດ, ບົດບັນຍັດໃດ ທີ່ຂັດກັບກົດໝາຍສະບັບນີ້ລ້ວນແຕ່ຖືກຍົກເລີກ.

ປະທານສະພາແຫ່ງຊາດ